

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcu **K. K.**, nar. X., bytom D., zastúpeného Mgr. R. H., advokátom, H., K., proti žalovanému **S. s.r.o., so** sídlom A., IČO: X., zastúpenému JUDr. J. C., advokátom, F., v konaní **o zaplatenie 1.200,- EUR** s príslušenstvom vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35C/209/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. mája 2009 sp. zn. 3Co 23/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia sumy 1.200 EUR s 9 % ročným úrokom z omeškania od 1.10.2005 až do zaplatenia a náhrady trov konania z dôvodu, že ako zamestnanec uzatvoril so žalovaným ako zamestnávateľom dohodu o poskytnutí finančnej zábezpeky, v zmysle ktorej poskytol žalobca žalovanému sumu 1.200,-EUR za účelom zabezpečenia všetkých budúcich pohľadávok žalovaného ako zamestnávateľa voči žalobcovi ako zamestnancovi, vzniknuté počas a po skončení pracovného pomeru so žalobcom. Táto zábezpeka bola uhradená formou jednostranného započítania s cestovnými náhradami, ktoré mali byť žalobcovi poskytnuté v priebehu trvania pracovného pomeru. Žalobca tvrdil, že takáto dohoda odporuje zákonu, a preto požadoval jej vrátenie z dôvodu bezdôvodného obohatenia.

Súd prvého stupňa rozsudkom z 9. septembra 2008 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.171,54 EUR s úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy 1.200,-EUR od 1.11.2005 do 4.4.2007 a s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 1.171,54 EUR od 5.4.2007 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti o zaplatenie úroku z omeškania žalobu zamietol. Konanie v časti o zaplatenie sumy 28.46 EUR s príslušenstvom zastavil (§ 306 ods. 1, 2 O.s.p.) a uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 16.690,-Sk k rukám právneho zástupcu žalobcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že nárok žalobcu na zaplatenie sumy 1.171,54 EUR je dôvodný. Súd prvého stupňa uviedol, že dohoda o poskytnutí finančnej zábezpeky uzavretá medzi účastníkmi konania je neplatná. V pracovnoprávných vzťahoch existujú len 3 taxatívne vymedzené spôsoby zabezpečenia práv a povinností, a to dohoda o zrážkach zo mzdy, ručenie alebo zriadenie záložného práva. V nadväznosti na ust. § 18 Zákonníka práce, ktoré umožňuje v pracovnom práve uzatvárať len zmluvy upravené v pracovnoprávných predpisoch, sa ust. § 20 ods. 1 Zákonníka práce považuje za kogentné vymedzenie druhov zmluvných zabezpečovacích prostriedkov. Vo vzťahu k týmto výslovne vymenovaným druhom zabezpečovacích prostriedkov, nemožno v pracovnom práve použiť subsidiárnu pôsobnosť Občianskeho zákonníka. Práve preto dohoda o poskytnutí finančnej zábezpeky nemôže byť definovaná ako riadny a zákonom povolený prostriedok zabezpečenia práv a povinností v pracovnoprávných vzťahoch. Už zo samotného označenia účastníkov tejto dohody ako zamestnávateľa a zamestnanca je zrejmé, že predmetná dohoda vznikla v súlade s pracovnoprávnym pomerom žalobcu a žalovaného. V bode 2.1. dohody je výslovne vymedzené, že finančná zábezpeka sa poskytuje za účelom zabezpečenia všetkých budúcich pohľadávok zamestnávateľa voči zamestnancovi, ktoré mali alebo mohli vzniknúť počas a po skončení pracovného pomeru a teda dohoda sa mala týkať jednoznačne pracovnoprávneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným. To znamená, že žalobca ako zamestnanec už vopred vyplatil žalovanému sumu za prípadné budúce škody s tým, že žalovaný mu nemusel preukazovať zavinenie, prípadne aj rozsah skutočnej náhrady škody. Týmto sa žalobca vopred vzdal práva na tom, aby mu žalovaný v prípade vzniku škody preukázal jeho zavinenie a aj rozsah náhrady škody, čo v pracovnoprávných vzťahoch nie je prípustné. Žalovaným predložené dôkazy - zápis zo škodových komisií a ku škodám prislúchajúce faktúry nemožno považovať za relevantné dôkazy o zavinení žalobcu, pretože v týchto zápisoch je len samozrejmé, že škodová komisia škodu voči zamestnancovi odsúhlasila, pretože to bolo v

jeho prospech. Žalovaný takto nemusel žalobcovi ako svojmu bývalému zamestnancovi vrátiť poskytnutú finančnú zábezpeku. Žalovaný nepreukázal akceptovateľným spôsobom zavinenie žalobcu, či už pri dopravnej nehode v Anglicku, resp. pri strate znaku M.. Toto zavinenie malo byť jasne dokázané bez možností akýchkoľvek pochybností, pričom žalovaný toto zavinenie žalobcu odvodzoval len zo spôsobu jazdy žalobcu pri predbiehaní a len zo sprostredkovaného vyjadrenia anglického vodiča, poskytnutého cez vlastnú poisťovňu a následne spoločnosť A. I. spol. s r.o., ktorá je sprostredkovateľom pri likvidácii poistných udalostí v zahraničí, avšak nemá oprávnenie rozhodovať o zavinení žalobcu. Toto zavinenie je možné založiť jedine na rozhodnutí príslušných orgánov (polície). Zo strany žalovaného nebolo osvedčené postačujúcim spôsobom podľa ust. § 179 ods. 1 Zákonníka práce, že škodu zaviniť žalobca, pričom dôkaznú povinnosť vo vzťahu k protiprávnemu úkonu ku škode a príčinnej súvislosti má vždy poškodený. Rovnako pokiaľ ide o stratu znaku M., žalovaný nevedel uviesť, kedy k danej škode a ako mohlo dôjsť. O strate znaku sa dozvedel až od ďalšieho zamestnanca, ktorý prevzal vozidlo po žalobcovi, ale ani tu nie je zrejmé, či hneď po odovzdaní vozidla zamestnancovi, alebo neskôr. Nemožno teda jednoznačne definovať, či k strate znaku došlo pred alebo až po rozviazaní pracovného pomeru so žalobcom, prípadne či túto škodu nespôsobil práve ďalší zamestnanec, ktorému toto vozidlo bolo zverené. Tak ako v prípade dopravnej nehody bol žalovaný povinný žalobcovi preukázať jeho zavinenie, ako aj príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym úkon žalobcu, čo neurobil. Ide pritom o zodpovednosť za škodu podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce, a nie o zodpovednosť podľa § 185 Zákonníka práce, za stratu zverených predmetov. Pri tejto všeobecnej zodpovednosti je zamestnávateľ povinný zavinenie zamestnanca preukázať. Súhlas a zároveň žiadosť žalobcu podľa dohody na to, aby finančná zábezpeka bola žalovanému uhradená formou jednostranného započítania s cestovnými náhradami, je nutné chápať ako vzdanie sa práva žalobcu na budúce vzniknuté nároky na vyplatenie cestovných náhrad v rámci pracovnoprávneho pomeru. Aj z tohto dôvodu považoval súd prvého stupňa dohodu za neplatnú. Dohoda svojím obsahom a účelom odporuje Zákonníku práce a obchádza ho, preto je potrebné tento právny úkon považovať podľa § 38 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatný. Súd prvého stupňa sa zaoberal aj otázkou, či v prípade nevyplatenia cestovných náhrad a kompenzovania týchto súm na finančnú zábezpeku došlo k riadnemu započítaciemu prejavu podľa § 580 Občianskeho zákonníka. Keďže žalobcovi neboli zo strany žalovaného vyplácané cestovné náhrady za mesiace máj a september 2005 a dohoda o poskytnutí finančnej zábezpeky, bola súdom vyhodnotená ako absolútne neplatná, o povinnosti žalovaného uhradiť žalobcovi sumu 1.200,-EUR titulom nevyplatených cestovných náhrad je

daná a teda nárok žalobcu je plne dôvodný. Cestovné náhrady mali byť vyplácané spolu so mzdou vždy do konca nasledujúceho mesiaca, čo znamená, že celá suma 1.200,-EUR sa stala splatnou 31.10.2005. Nasledujúcim dňom, teda 1.11.2005 sa žalovaný dostal do omeškania s plnením svojho peňažného dlhu a preto žalobcovi prináleží v zmysle § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a s poukazom na § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. úrok z omeškania s prihliadnutím na to, že dňa 5.4.2007 žalovaný uhradil žalobcovi čiastočne dlh v sume 28,46 EUR. Keďže žalobca si výšku úroku z omeškania neuplatnil správne, priznal mu súd prvého stupňa úroky z omeškania v súlade so zákonom, v prevyšujúcej časti tento nárok zamietol. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach rozsudok z 26. mája 2009 sp. zn. 3 Co 23/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorej bolo žalobe vyhovené a rozhodnuté o náhrade trov prvostupňového konania potvrdil.

Krajský súd podľa ust. § 219 ods. 2 O.s.p. konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, pričom sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a to predovšetkým v časti, ktorá sa týka právneho posúdenia platnosti dohody o poskytnutí finančnej zábezpeky.

Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa v tom, že v pracovnoprávných vzťahoch je možné uzatvárať len také zmluvy, ktoré sú upravené v pracovnoprávných predpisoch. Ustanovenie § 18 Zákonníka práce má kogentný charakter a tento záver je možné z jeho obsahu vyvodiť. V pracovnom práve teda platí, že nie je možné v pracovných vzťahoch ním regulovaných uzatvárať zmluvy nepomenované. Z obsahu dohody o poskytnutí finančnej zábezpeky pritom nie je možné žiadnym spôsobom vyvodiť záver, že táto zmluva nebola uzavretá v súvislosti s pracovným pomerom žalobcu u žalovaného. Pokiaľ teda táto zmluva bola uzavretá v rámci pracovného pomeru a v súvislosti s ním, nie je možné pripustiť argumentáciu žalovaného v tom, že sa jedná o nepomenovanú zmluvu podľa ust. § 51 Občianskeho zákonníka. Podľa § 18 Zákonníka práce zmluva podľa tohto zákona alebo iných pracovnoprávných predpisov je uzatvorená, len čo sa účastníci dohodli na jej obsahu. Ide o kogentné ustanovenie Zákonníka práce a v Zákonníku práce neexistuje zatiaľ iný právny základ, ktorý by umožňoval uzatvárať nepomenovanú zmluvu v pracovnom práve. Rovnako

sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa v tom, že Zákonník práce neumožňuje rozšírenie okruhu druhov zabezpečovacích prostriedkov nad rámec tých, ktoré sú taxatívne vymenované v ust. § 20 Zákonníka práce. V pracovnoprávných vzťahoch nemožno pohľadávku veriteľa zabezpečiť iným spôsobom, a to ani na základe vzájomnej dohody zmluvných strán. Nemožno v rámci subsidiarity Občianskeho zákonníka rozšíriť druhy zabezpečovacích právnych úkonov do takého rozsahu, aký ponúka Občiansky zákonník. Z obsahu dohody o poskytnutí finančnej zábezpeky vyplýva, že finančná zábezpeka 1.200,-EUR sa poskytuje za účelom zabezpečenia všetkých budúcich pohľadávok zamestnávateľa voči zamestnancovi, ktoré vzniknú počas, alebo ktoré môžu vzniknúť po skončení pracovného pomeru (ČI. 2 dohody). Z týchto dôvodov je správny právny záver súdu prvého stupňa v tom, že dohoda o poskytnutí finančnej zábezpeky je neplatná pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Za takejto situácie vzniká povinnosť žalovaného vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie, ktorým je suma získaná ako majetkový prospech plnením z neplatného právneho úkonu podľa ust. § 222 ods. 2 Zákonníka práce.

Subsidiárna pôsobnosť občianskeho zákonníka vo vzťahu k všeobecnej 1. časti Zákonníka práce je zakotvené v § 1 ods. 4 Zákonníka práce v tomto znení: „Ak tento zákon v prvej časti neustanovuje inak, vzťahujú sa na tieto právne vzťahy všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka“; V znení účinnom do 1.9.2007 bola subsidiárna pôsobnosť Občianskeho zákonníka obsiahnutá v ods. 2 § 1 v znení: „Ak tento zákon v prvej časti neustanovuje inak, vzťahuje sa na tieto právne vzťahy Občiansky zákonník“ a v znení účinnom od 1.9.2007 do 31.12.2008 subsidiárna pôsobnosť Občianskeho zákonníka bola v tomto znení obsiahnutá v ods. 4 § 1. Táto subsidiárna pôsobnosť Občianskeho zákonníka zmenená, že to čo Zákonník práce neupravil špeciálne v prvej všeobecnej časti, t.j. v § 1 až § 40, sa spravuje všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, t.j. ustanoveniami §§1 až 122 Občianskeho zákonníka. Inštitút započítania (kompenzácie) jednostranným právnym úkonom, ako aj dohodou je obsiahnutý v prvej hlave 8. časti Občianskeho zákonníka, t.j. v úprave záväzkového práva, na ktoré ustanovenia sa subsidiárna pôsobnosť Občianskeho zákonníka nevzťahuje.

Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. a zároveň potvrdil aj výrok o trovách prvostupňového konania.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Navrhoval, aby rozsudok odvolacieho súdu a súdu I. stupňa zmenil tak, že žalobu zamietla a žalobca je povinný nahradiť žalovanému trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozsudku do 3 dní od jeho právoplatnosti, resp. alternatívne navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a súdu I. stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odvodzoval z ust. § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), nakoľko sa účastníkovi konania - žalovanému postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Nametal, že odvolací súd sa nezaoral jeho kompenzačnou námietkou, ktorou žiadal započítať nárok na náhradu škody a vec nesprávne právne posúdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie žalovaného smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanovení § 237, § 238 a § 239 O.s.p. V ustanovení § 237 O.s.p. sú stanovené podmienky prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho procesnú formu. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme rozsudku a v ustanovení § 239 O.s.p. sú uvedené dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme uznesenia.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). V preskúmanej veci žalovaný napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci a nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť

dovolania, pretože by šlo o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu (§ 238 ods. 2, 3 O.s.p.). Neboli teda splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale komplexne sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (ide o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, o prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) je treba rozumieť taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Pokiaľ dovolateľ svoje dovolanie odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, treba uviesť že prípustným dovolacím dôvodom (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné) samo nesprávne právne posúdenie ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v týchto ustanoveniach upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Nie je dôvodné ani tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd sa nezaoberal jeho kompenzačnou námietkou. Odvolací súd veľmi podrobne a vyčerpávajúco v odôvodnení svojho rozsudku (str. 7 tretí, štvrtý a piaty odsek) uviedol dôvody pre ktoré započítanie nie je možné.

Nakoľko v danom prípade dovolanie nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru že dovolanie žalovaného nie je prípustné a preto ho odmietol (§243b ods. 5 O.s.p. v spojení s 218 ods. 1 písm c/ O.s.p.).

Dovolací súd konanie o náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods 1 a § 243b ods. 5 O.s.p. s tým že žalobcovi v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. januára 2010

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Hrčková Marta